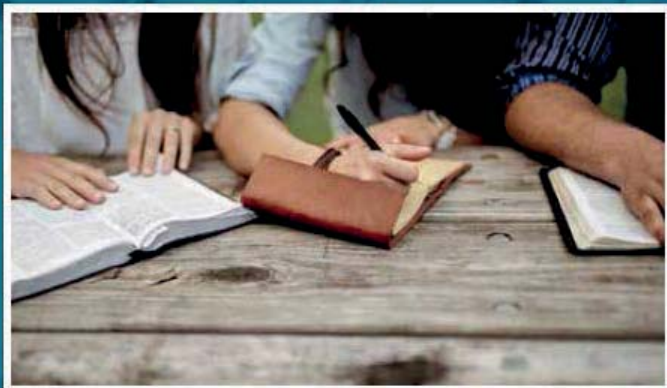

DE BRIEF AAN TITUS

Een verklaring van Paulus' brief
speciaal voor jou

Ger de Koning

**ROTS
VAST**
8

De brief aan Titus

De brief aan TITUS

**Een verklaring van deze brief
speciaal voor jou**

Rotsvast 8

Ger de Koning

uitgeverij **Daniël**

Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl

Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

Deze publicatie is verkrijgbaar in boekvorm in één band met 1 en 2 Timotheüs en Filémon bij Uitgeverij Daniël:

© 2020 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL, ISBN 978-90-79718-80-1 (paperback)

Omslagontwerp: Jan Paul Spoor

Lay-out: Jan Noordhoek

Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van 'Uitgeverij Daniël' of de auteur.

Het gebruik van de Herziene Statenvertaling is in dit commentaar toegestaan onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:

De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © Stichting HSV 2010.

© Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

De bijbelteksten in deze uitgave uit Nieuwe Testament zijn ontleend aan de TELOS-vertaling. Voor gebruik van teksten uit de TELOS-vertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding:

© Grace Publishing House – Rhenen. Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

Tekstgebruik	6
Afkorting bijbelboeken	6
Vertalingen	6
Haakjes	7
Vooraf	9
De brief aan Titus	11
Titus 1	14
Vers 1	Afzender, geloof en kennis 14
Verzen 2-4	De belofte van het eeuwige leven 17
Verzen 5-9	Oudsten 21
Verzen 10-16	Valse leraren 27
Titus 2	32
Verzen 1-3	Oude mannen, oude vrouwen 32
Verzen 4-10	Jonge vrouwen, jonge mannen, slaven 37
Verzen 11-15	Een eigen volk 43
Titus 3	49
Verzen 1-6	Vroeger en nu 49
Verzen 7-15	Erfgenamen, aanwijzingen en groeten 55
Andere publicaties	62

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggai
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).

De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het Oude Testament worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes [ ]

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling cursief staan. Omdat ik in dit boek de hele bijbeltekst cursief weergeef, maak ik gebruik van deze haakjes om deze woorden die cursief in de gedrukte uitgave staan te markeren. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament worden drie soorten haakjes gebruikt. Ik citeer wat hierover in het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling wordt gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes [ ]

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

Vooraf

Beste vriend of vriendin,

Ik vind het fijn dat het achtste deel uit de Rotsvast-serie, met daarin een commentaar over vier brieven van Paulus, in boekvorm is verschenen. Voor de publicatie op internet worden deze vier brieven apart als download aangeboden.

Deze vier brieven hebben met elkaar gemeen dat ze aan individuele gelovigen zijn geschreven, te weten Timotheüs (twee brieven), Titus en Filémon. Ik wil proberen je te vertellen waarom hij deze brieven heeft geschreven en wat jij daaraan hebt.

Je zult merken dat Gods Geest deze brieven heeft geïnspireerd, dat wil zeggen dat Hij de eigenlijke Auteur ervan is. Dat is de garantie dat zij ook voor jou, gelovige van de eenentwintigste eeuw, volop actueel zijn. Daarom staan ze in de Bijbel.

Ik geef nog een paar praktische tips en verklaringen voor het gebruik van dit boek:

1. Zorg ervoor dat je een goede vertaling van de Bijbel gebruikt. In dit boek gebruik ik voor het Nieuwe Testament de zgn. herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd. Het is de beste vertaling van het Nieuwe Testament die ik ken. Het taalgebruik is aangepast aan deze tijd, zonder dat het tekortdoet aan de letterlijke vertaling vanuit het Grieks. Voor het Oude Testament raad ik je aan de Herziene Statenvertaling te gebruiken.
2. De bijbeltekst van het betreffende stukje is aan het begin van het stukje opgenomen. Toch raad ik je aan om het aangegeven gedeelte ook in je eigen Bijbel te lezen. Ook voor alle tekstverwijzingen die in het stukje staan, is het belangrijk dat je die zelf in de Bijbel opzoekt.

3. Belangrijk is zelfdiscipline. Je zult bereid moeten zijn je een beetje in te spannen, er iets voor te doen (of te laten) om de Bijbel beter te leren kennen. Er zullen best wel eens momenten zijn dat je niet zoveel zin hebt om in je Bijbel te lezen. Neem je daarom voor om op de tijd die jij daarvoor het meest geschikt acht, iets uit de Bijbel te lezen, zin of geen zin.

Om je daarbij te helpen heb ik elke brief in een aantal stukjes verdeeld. Tevens heb ik met een 'V' gevolgd door het vers nummer (bijvoorbeeld V2 is *vers 2*) aangegeven om welk vers uit het hoofdstuk het gaat. Lees elke dag één stukje. Als je dat doet, heb je in iets meer dan zeven weken een goede indruk gekregen van vier aansprekende brieven uit de Bijbel.

De hele Bijbel is een schitterend boek. Het is mijn gebed dat ook jij daar steeds meer van overtuigd zult raken.

Ik wens je Gods zegen toe!

Ger de Koning

Middelburg, nieuwe versie 2018, nieuwe druk 2020

De brief aan Titus

Lees eerst de brief een keer helemaal door. Stel je daarbij voor dat hij aan jou persoonlijk is gericht. Vraag de Heer onder het lezen wat Zijn bedoeling ermee is voor jouw persoonlijke leven. Sta open voor Zijn aanwijzingen om iets te doen, te veranderen of niet meer te doen.

Inleiding

Evenals de beide voorgaande brieven, die aan een persoon zijn gericht, Timotheüs, is ook deze brief aan een persoon gericht en wel aan Titus. Timotheüs en Titus zijn geen willekeurige personen. Ze behoren tot de medewerkers van Paulus. Over Timotheüs ben je het een en ander te weten gekomen uit het boek *Handelingen*. Als je in dat boek iets te weten zou willen komen over Titus, zul je daarin tevergeefs zoeken. Hij wordt daarin niet genoemd. Wel kun je het een en ander over hem te weten komen uit enkele brieven van Paulus, vooral uit zijn *tweede brief aan de Korinthiërs*. Als je daarin leest wat Paulus van hem zegt, merk je dat hij Titus zeer waardeert.

Het werk van Titus in Korinthe is een voorbeeld van zijn toegewijde dienst. Uit de vermeldingen van Titus in genoemde brief kunnen we opmaken dat hij door geestelijke groei en ervaring een rijpe gelovige is geworden. Paulus verlangde naar de steun van Titus (*2Ko 2:12*); hij ervoer troost door Titus (*2Ko 7:6*); hij kende de blijdschap van Titus en de verkwikking van zijn geest over het goede dat deze bij gelovigen zag (*2Ko 7:13*); hij wist van de liefde die Titus voor gehoorzame gelovigen had (*2Ko 7:15*); hij getuigde van de bereidwilligheid van Titus om zich in te zetten voor arme gelovigen (*2Ko 8:6,16*).

Hij noemt Titus zijn 'deelgenoot en medewerker' bij de Korinthiërs (*2Ko 8:23*). Titus heeft hetzelfde doel als Paulus. Daarom waardeert Paulus hem zeer in het werk voor de Heer. Ook ziet hij bij Titus dezelfde belangeloosheid die hemzelf kenmerkt (*2Ko 12:18*). Zowel

in het werk als in de motieven heeft Paulus in hem een bijzondere medewerker.

Omdat Paulus Titus zijn “*echt kind*” (*Tt 1:4*) noemt, kunnen we wel aannemen dat hij van Paulus het evangelie heeft gehoord en tot bekering is gekomen. Of hij daarna direct met Paulus is meegegaan, is niet duidelijk.

De eerste keer dat we Titus samen met Paulus ergens aantreffen, is in verbinding met de strijdvraag of gelovigen uit de heidenen zich moeten laten besnijden (*Gl 2:1,3; vgl. Hd 15:1-2*). Zo wordt Titus al snel geconfronteerd met de wettische druk die Joodse gelovigen willen uitoefenen op gelovigen uit de heidenen. Hij maakt mee en leert hoe Paulus daarmee omgaat. De grote tegenhanger van de wet is de genade. Daarvan krijgt Titus tevens een grote indruk. Een en ander blijkt een goede voorbereiding te zijn op zijn taak op Kreta, waarover je in deze brief hoort.

De laatste vermelding van Titus in de brieven van Paulus is in de *tweede brief aan Timotheüs* (*2Tm 4:10*). Zonder nadere verklaring schrijft Paulus aan Timotheüs dat Titus naar Dalmatië is gereisd. Het meest waarschijnlijk is dat Titus daarheen is gegaan om daar de Heer te dienen.

Wanneer Paulus op Kreta is geweest, is niet duidelijk uit de Schrift op te maken. Er is verondersteld dat hij na zijn eerste gevangenschap in Rome in gezelschap van Titus op Kreta is geweest. Nadat er gemeenten zijn ontstaan, is hij vertrokken, maar niet zonder dat hij uit zorg voor de jonge gemeenten zijn medewerker Titus daar achterlaat. De gemeenten zijn gesticht, maar hebben nog veel aanwijzingen nodig met het oog op hun dagelijkse praktijk. Paulus heeft zijn werk in dit opzicht niet kunnen afronden. Dat moet Titus doen. Paulus heeft als apostel Titus die volmacht al mondeling gegeven en hij doet het nu ook schriftelijk.

De opdracht aan Titus is tweeledig: hij moet het ontbrekende in orde brengen en in elke stad oudsten aanstellen (*Tt 1:5*). De brief

houdt zich bezig met het handhaven van de orde in de plaatselijke gemeenten van God. Deze orde wordt hier niet zozeer gezien in verband met de samenkomsten van de gemeente. Het gaat meer om de verhoudingen tussen de gelovigen onderling in de dagelijkse omgang met elkaar en om hun gedrag in de wereld.

Titus 1:1

Afzender, geloof en kennis

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

1 Paulus, slaaf van God alsook apostel van Jezus Christus, naar [het] geloof van [de] uitverkorenen van God en [de] kennis van [de] waarheid die naar de Godsvrucht is, ...

V1. Paulus begint zijn brief met het noemen van zijn eigen naam. Daarmee wil hij niet zijn persoon op de voorgrond stellen. Het gaat hem om de dienst waartoe hij geroepen is. Om die reden verbindt hij aan zijn naam twee taken, namelijk die van slaaf en die van apostel. Hij begint met “*slaaf van God*”. Daarmee plaatst hij zich naast Titus en jou. Hij is eerst slaaf van God, zoals jij dat ook in de eerste plaats bent. Als je de nederigste plaats inneemt, ben je het best in staat om te dienen (vgl. Lk 22:26).

Nadat hij zich als slaaf heeft voorgesteld, noemt hij zich “*apostel van Jezus Christus*”. Als apostel neemt hij een plaats van gezag in. Daarin staat hij niet naast Titus en jou, maar boven hem en jou. Het is goed om nog eens te zeggen dat hij zich eerst slaaf noemt en daarna apostel. Uitoefenen van gezag zoals God het wil, kan alleen gebeuren in de gezindheid van een slaaf. Om een goede leider te zijn moet iemand eerst weten wat het is om slaaf, dienaar, te zijn. Maar Paulus noemt zich ook apostel. Als apostel heeft hij een positie en taak die hem een gezag verlenen dat gehoorzaamheid vraagt.

Vervolgens gaat hij het bewijs leveren van zijn apostelschap. Dat doet hij nergens zo uitvoerig en sterk als hier. Het is opmerkelijk hoe nauw hij zijn apostelschap verbindt met de gelovigen. Je zult dat zien in de *verzen 1-3*. Ook opmerkelijk is de bijzondere wijze waarop hij de gelovigen voorstelt.

Zijn apostelschap is in de eerste plaats *“naar [of: in overeenstemming met] [het] geloof van de uitverkorenen van God”* (Rm 8:33; Ko 3:12). Dat sluit een apostelschap in overeenstemming met de wet of in verbinding met een aards volk uit. Het apostelschap van Paulus hoort niet bij de wet, maar bij geloof. Wet en geloof sluiten elkaar uit (Gl 3:12).

Paulus onderwerpt zijn apostelschap niet aan de beoordeling van de wet, maar aan de beoordeling van het geloof. Het gaat hem niet om gehoorzaamheid aan regels en wetten, maar om gehoorzaamheid die uit geloof voortkomt. Dit geloof is aanwezig bij *“de uitverkorenen van God”*. Omdat het hier om de gemeente gaat, is het duidelijk dat je mag denken aan de uitverkiezing die heeft plaatsgevonden *“vóór [de] grondlegging van [de] wereld”* (Ef 1:4). Jij gelooft, en je bent door God uitverkoren? Dan zul je het gezag van Paulus' apostelschap erkennen.

Toepassing: Vandaag kun je zeggen dat iedere geestelijk gezinde leider het geloof van de uitverkorenen op het oog heeft en in overeenstemming daarmee zijn gezag uitoefent. Hij legt geen juk op, maar zet aan tot gehoorzaamheid van het geloof. Daarbij richt hij zich niet in de eerste plaats op het uiterlijk van de gelovigen, maar op hun hart, hun innerlijk geestelijk leven.

Er is een tweede kenmerk van Paulus' apostelschap. Het is ook naar – of: in overeenstemming met – *“[de] kennis van [de] waarheid die naar de Godsvrucht is”*. Je kunt het apostelschap van Paulus ook toetsen aan de wijze waarop hij de waarheid voorstelt. Hij stelt de waarheid over God en de Heer Jezus en de gemeente enzovoort niet voor als een dogma, als waarheden die je uit je hoofd kunt leren. Bij Paulus zie je dat hij al zijn onderwijs van de waarheid verbindt aan een Godvruchtig leven. Dat wil zeggen dat je de ware kennis van de waarheid verwerkelijkt ziet in een leven waaruit diepe eerbied blijkt voor God en alles wat Hij heeft gezegd.

Toepassing: Vandaag zul je als geestelijk leider herkennen de leider die leeft tot eer van God doordat hij in zijn eigen leven de kennis van de waarheid in praktijk brengt. Zo'n leider eist geen onderwerping aan een theorie, maar stelt de waarheid voor in woord en daad. Vandaag zijn er velen die beweren dienaars van Christus te zijn, maar die willen dienen 'naar' de nieuwste zogenaamde kennis van de wetenschap of de nieuwste argumenten van het ongeloof. Het geloof en de kennis waar het hier om gaat, zijn echter niet het geloof en de kennis van de wereld, ook niet van de christenheid, maar van de 'uitverkorenen van God'.

Lees nog eens Titus 1:1.

Verwerking:

Welke criteria voor geestelijk leiderschap ontdek je in vers 1?

Titus 1:2-4

De belofte van het eeuwige leven

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

..., 2 in [de] hoop van [het] eeuwige leven dat God, Die niet kan liegen, beloofd heeft vóór [de] tijden van de eeuwen; maar op Zijn eigen tijd heeft Hij Zijn Woord geopenbaard 3 door [de] prediking die mij is toe- vertrouwd naar [het] bevel van God, onze Heiland; 4 aan Titus, [mijn] echt kind naar [het] gemeenschappelijk geloof: genade en vrede van God [de] Vader en van Christus Jezus, onze Heiland.

V2. Een derde toetsing van het apostelschap van Paulus is dat het hoort bij “*[de] hoop van [het] eeuwige leven*”. Hier wordt het eeuwige leven voorgesteld als iets dat je nog moet krijgen. Dat lijkt in tegenspraak met wat Johannes daarover schrijft. Johannes spreekt immers over eeuwig leven als iets dat je nu al hebt (1Jh 5:11). Toch is er geen tegenspraak. Het leven wordt namelijk op twee manier voorgesteld.

Kort gezegd: Johannes heeft het over het leven *waardoor* wij leven, Paulus over het leven *waarin* wij leven. Het ene is het leven *in jou*, het andere het leven *om je heen*, je omgeving. Wij kennen dit verschil in leven ook in ons dagelijks spraakgebruik. In het eerste geval spreken we wel van een gezond leven en in het tweede geval van een stadsleven of plattelandsleven.

Je hebt het eeuwige leven in je, maar je leeft nog in een wereld die onder de zonde ligt. Als je in de hemel bent, zal de hele omgeving en atmosfeer waarin het eeuwige leven geleefd en genoten wordt, volkomen passen bij het eeuwige leven in je. Eeuwig leven duidt niet alleen de duur of de lengte aan, maar ook de kwaliteit.

Toepassing: Vandaag herken je de geestelijk leider eraan dat hij de harten van de uitverkorenen bemoedigt door hun de hemelse heerlijkheid aan het einde van hun reis voor te stellen.

Je kunt er vast van op aan dat je het eeuwige leven als die leef sfeer zult genieten. Het is namelijk beloofd door de “niet-liggende God”, zoals er letterlijk staat. God kan niet liegen, Hij is daartoe niet in staat, het is onmogelijk voor Hem (*Hb 6:18*). Dat staat tegenover het karakter van de Kretenzen, die blijkbaar niet anders kunnen dan liegen (*vers 12*), en tegenover de leugenachtige natuur die ieder mens bezit (*Rm 3:4a*). God is volmaakt betrouwbaar in Zijn belofte van het eeuwige leven.

Ik had bijna geschreven dat het eeuwige leven aan *jou* beloofd is. Dat zou ook niet echt verkeerd zijn. Je bent immers uitverkoren vóór de grondlegging van de wereld. De belofte is wel voor jou, maar zo staat het er niet. Er staat dat God de belofte “vóór de tijden van de eeuwen” heeft gedaan. Als ik daaraan denk, vind ik de gedachte toch wel mooier dat God dit eeuwige leven beloofd heeft aan *de Heer Jezus*, want alleen Hij was er toen. Niet dat het eeuwige leven beloofd is aan de Heer Jezus als iets dat Hij niet bezat, want de Heer Jezus is het eeuwige leven (*1Jh 5:20*). Nee, God heeft het eeuwige leven aan Hem beloofd dat Hij het zal geven aan Zijn uitverkorenen (*Jh 17:2*).

Van die belofte zou je niets hebben geweten als God dit niet had geopenbaard. Het is toch wel indrukwekkend dat God je bekendmaakt met iets dat in de eeuwigheid een onderwerp van gesprek was tussen de Vader en de Zoon. Als je daarbij bedenkt dat jouw naam is genoemd door de Vader aan de Heer Jezus om jou het eeuwige leven te geven, dan duizelt het je toch helemaal?

Voor het openbaar maken van deze belofte heeft God “Zijn eigen tijd” afgewacht. Eerst moest duidelijk worden wat er in het hart van de mens is voor God. Dat is ten volle gebleken bij het kruis. Daar liet de mens de Heer Jezus, God geopenbaard in goedheid en genade, de vreselijkste dood sterven.

Dat dieptepunt in de geschiedenis van de mens is tegelijkertijd het moment waarop God Zijn hart volledig blootlegt en Hij de breedte,

lengte, hoogte en diepte van Zijn raadsbesluiten bekendmaakt (*Ef 3:18*).

V3. En hoe maakt God die bekend? “Door [*de*] prediking” van “Zijn Woord”. Deze prediking heeft Hij toevertrouwd aan de apostel Paulus (*vgl. Rm 10:14-17; 1Ko 2:7-10*). Dat Woord hebben we nu in de Schrift (*Rm 16:25-27*). Daardoor komt de openbaring ook tot jou (*1Ko 2:10-14*).

Paulus heeft deze dienst niet naar zich toe getrokken of eigenmachtig ingevuld (*Gl 1:11-12*). Zijn apostelschap en de dienst die daarmee samenhangt, zijn “naar [*het*] bevel van God, onze Heiland”. Deze naam voor God laat Hem zien als Degene Die heil of behoudenis aanbrengt – ofwel dat Hij een Heiland is – voor alle mensen (*vgl. Tt 2:11; 1Tm 2:3-4*). De prediking die Paulus is toevertrouwd, is dan ook tweeledig. Enerzijds predikt hij het evangelie aan alle mensen waardoor zij behouden moeten worden. Anderzijds ontvouwt hij de volle waarheid aan allen die het evangelie hebben aangenomen en behouden zijn.

Toepassing: Ook vandaag is aan iedere geestelijk leider iets toevertrouwd om aan de gelovigen door te geven. Wat zij doorgeven, moet ertoe dienen dat gelovigen met elkaar leren leven tot eer van God.

V4. Paulus richt zich tot Titus die hij zijn “echt kind naar [*het*] gemeenschappelijk geloof” noemt. Het woord voor ‘echt’ betekent ‘wettig verwekt’. Dat wil niet zeggen dat Titus zijn lijfelijke zoon is. De toevoeging ‘gemeenschappelijk geloof’ maakt duidelijk dat het om een geestelijke verwekking gaat (*vgl. 1Tm 1:2; 1Ko 4:15; Fm 1:10*). Titus is door de dienst van Paulus tot geloof gekomen en opnieuw geboren. De heiden Titus en de Jood Paulus belijden hetzelfde geloof (*vgl. 2Pt 1:1*). Ze behoren beiden tot de gemeente, waarin Jood noch Griek is (*1Ko 12:13; Ko 3:11*).

Paulus sluit zijn inleiding af met de gebruikelijke zegenwens van “*genade en vrede*”. ‘Genade’ staat voorop. Titus kan zijn werk alleen maar doen als hij zich ervan bewust is dat Gods genade nodig is

voor zijn taak. Hij zal zijn opdracht nooit in eigen kracht kunnen uitvoeren. Als hij zich afhankelijk weet van de genade die God hem geeft, zal hij met de 'vrede' van God in zijn hart zijn werk kunnen doen. Hij zal niet snel ontmoedigd raken als er steeds tegenstand is, of als er geen medewerking is, of als er maar geen vrucht op zijn werk lijkt te komen.

Genade en vrede worden hem toegewenst van "*God [de] Vader en van Christus Jezus, onze Heiland*". Dat plaatst Titus in de verhouding van een kind tot zijn Vader en tot de Heer Jezus als zijn Verlosser. Het een geeft vertrouwen, het ander bewerkt toewijding en inzet.

Toepassing: Een geestelijk leider kent God als zijn Vader en vertrouwt zich helemaal aan Hem toe. Ook kent hij de Heer Jezus als zijn Verlosser Die hem heeft bevrijd om voor Hem te leven. De prijs die de Verlosser heeft betaald en het besef dat hij daardoor verlost is, is de grootste aansporing om Hem te dienen.

Lees nog eens Titus 1:2-4.

Verwerking:

Welke criteria voor geestelijk leiderschap ontdek je in de verzen 2 en 3?

Titus 1:5-9

Oudsten

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

5 Om deze reden heb ik je op Kreta gelaten, opdat je het ontbrekende in orde brengt en in elke stad oudsten aanstelt, zoals ik je opgedragen heb. 6 Zo iemand moet onstraffelijk zijn, man van één vrouw zijn en gelovige kinderen hebben die niet van losbandigheid te beschuldigen of weerspannig zijn. 7 Want de opziener moet onstraffelijk zijn, als een rentmeester van God, niet aanmatigend, niet opvolgend, geen drinker, geen vechter, niet op schandelijke winst uit, 8 maar gastvrij, een liefhebber van het goede, ingetogen, rechtvaardig, heilig, matig, 9 vasthoudend aan het naar de leer betrouwbare woord, opdat hij in staat is zowel met de gezonde leer te vermanen als de tegensprekers te weerleggen.

V5. Na zijn inleiding komt Paulus in *vers 5* tot het hoofdonderwerp van zijn brief. Hij heeft op Kreta gemeenten gesticht. Dat hij spreekt over “in elke stad”, wekt de indruk dat het evangelie ruime ingang op het eiland heeft gevonden, waardoor mogelijk in elke stad op het eiland er wel een gemeente is ontstaan. Paulus heeft echter geen gelegenheid gehad om de gemeenten op te bouwen en te bevestigen in de waarheid. Er ontbreekt nog het een en ander aan onderwijs.

Als je de volgende hoofdstukken leest, kun je bijvoorbeeld denken aan onderwijs over de verhoudingen van de gelovigen onderling (*Titus 2*) en de houding ten opzichte van de overheid (*Titus 3*). Hoewel Paulus niet zelf in het ontbrekende kan voorzien, zorgt hij in de persoon van Titus voor bekwame vervanging.

Het is trouwens ook niet de bedoeling dat Titus altijd op Kreta blijft. Paulus zal hem laten vervangen door iemand anders (*Tt 3:12*). Iedere afgezant van de apostel zal de gelovigen tot grote steun zijn om hun leven als christenen te leven. Er is ook bekwame leiding onder

de gelovigen nodig die niet zal wisselen. Daarom krijgt Titus nog een opdracht en wel om oudsten aan te stellen in elke stad waar een gemeente is. Daarover gaat het in de rest van *Titus 1*.

De Kretenzen zijn naar hun aard zeer slechte mensen (*vers 12*). Paulus kent ze. Daarom weet hij welke eigenschappen oudsten moeten bezitten om de gemeenten op Kreta te besturen, zodat ze zullen beantwoorden aan de wil van de Heer.

Om de Kretenzen in het gareel te houden of te krijgen ontwikkelt Paulus geen kerkorde. Hij draagt Titus niet op om kerkregels in te voeren die voor hun leven op een eiland en hun levensstijl het meest geschikt lijken. Dat is wel in de kerkgeschiedenis gebeurd, maar het is niet in overeenstemming met de Bijbel. Wat er samenhangt met het aanstellen van oudsten, zal ik je proberen uit te leggen.

Over het aanstellen van oudsten is altijd veel te doen (geweest). Steeds worden vragen gesteld als: 'Wie stelt aan?' en: 'Wie kan worden aangesteld?' en: 'Hebben we vandaag ook nog oudsten en hoe herken je ze?' Om op dit soort vragen een goed antwoord te kunnen vinden moet je enkele dingen bedenken. Zo is het belangrijk eraan te denken dat oudsten een positie van gezag bekleden en dat zij in die positie worden gesteld door een hoger gezag.

Waar je in het Nieuwe Testament over aanstelling van oudsten leest (*Hd 14:23; 20:28; Tt 1:5,7*), zie je dat ze worden aangesteld door apostelen of hun afgezanten. Aanstelling gebeurt niet door de gemeente. Het zou toch vreemd zijn als de gemeente zelf zou bepalen wie gezag over haar uitoefent. Daarom is de brief ook gericht aan Titus en niet aan de gemeente op Kreta. Nee, gezag komt altijd van boven.

Titus krijgt de opdracht om namens de apostel oudsten aan te stellen. Het aanstellen van oudsten is hier nodig omdat de gemeente nog niet het complete Nieuwe Testament heeft. Een officiële aanstelling geeft aan oudsten het gezag om in de gemeente op te treden tegen personen die zich als geestelijke leidlieden voordoen, maar misleiders zijn. De gemeente moet naar de oudsten luisteren en zal

daarvan de zegen ervaren. In onze dagen is die officiële aanstelling niet nodig, want we hebben het complete Woord van God.

Als je bedenkt dat oudsten alleen kunnen worden aangesteld door een hoger gezag, is de vraag of er nu nog oudsten kunnen of moeten worden aangesteld, niet zo moeilijk te beantwoorden. Er zijn geen apostelen meer en ook geen personen die in opdracht van een apostel kunnen handelen. *Aanstelling* van oudsten kan daarom niet meer. Dat wil echter niet zeggen dat ze er niet meer zijn. Er wordt vaker over oudsten gesproken in de Bijbel, zonder dat daarbij wordt vermeld dat zij officieel zijn aangesteld (*Hd 11:30; 1Tm 5:17; Jk 5:14; 1Pt 5:1-2*).

Het woord 'oudste' duidt zowel in het Oude Testament als in het Nieuwe Testament op iemand met levenservaring. In die zin zijn er gelukkig nog steeds 'oudsten', waarbij je ook mag denken aan hen die leiding geven, aan voorgangers en aan de genadegave van besturingen (*Hd 15:22; Rm 12:8; 1Ko 12:28; 1Th 5:12; Hb 13:7,17,24*). Zij hebben allemaal geen formele autoriteit, maar je zult je aan hen onderwerpen als je hun gave opmerkt en ziet dat zij in overeenstemming met Gods Woord handelen.

V6. Dan volgen de eigenschappen waaraan een oudste moet voldoen. Voordat ik daar met je naar ga kijken, wil ik je erop wijzen dat die eigenschappen niet alleen van belang zijn voor een oudste. Het is goed dat je je ook afvraagt in hoeverre ze bij jou aanwezig of afwezig zijn. Je kunt het zo zeggen, dat wat aan een oudste als voorwaarde wordt gesteld, aan jou als gedragsregel wordt voorgehouden.

De eerste voorwaarde is dat een oudste "*onstraffelijk*" moet zijn. Dat wil zeggen dat er tegen hem geen aanklacht is in te brengen, dat hem niets kan worden verweten. Het eerste terrein waar dat geldt, is zijn huwelijk en zijn gezin. Hij moet "*man van één vrouw*" zijn. Als hij als gevolg van zijn leven in de zonde meer dan één vrouw heeft, kan hij geen oudste zijn. En als hij kinderen heeft, moeten die ook gelovig zijn. En dat niet alleen. Die kinderen mogen niet bekend

staan als geld verkwistende losbollen die niet door hun vader onder controle te houden zijn.

Er moet op het gezin van de oudste niets aangemerkt kunnen worden. Immers, als hij zijn gezin niet goed bestuurt, hoe zal hij dan de gemeente kunnen besturen (*1Tm 3:5*)? Lijkt je dat allemaal wat veel gevraagd? Het kan wel zo lijken, maar je kunt je toch ook niet voorstellen dat God Zijn normen verlaagt naar onze praktijk?

Het is zeker genade als de kinderen gelovig worden, want geloof is geen erfgoed. Maar er is ook de kant van de menselijke verantwoordelijkheid. God veronderstelt dat in een gezin waar gelovige ouders zijn, ook de kinderen gelovig zijn. Het is Gods bedoeling iemand *met zijn huis* te behouden (*Hd 16:31; Jz 2:18; Ex 12:3; Gn 6:18; 7:1*).

Toepassing: Geestelijk leiders zijn verantwoordelijk om hun kinderen verlangend te maken de Heer Jezus te volgen.

V7. Na het gezin komen de persoonlijke kwaliteiten van de opziener. Zie je dat Paulus in *vers 5* heeft gesproken over 'oudsten' en dat hij in *vers 7* spreekt over "*de opziener*"? Zoals al eerder opgemerkt (zie de verklaring van *1 Timotheüs 3:1-5*), maakt dit duidelijk dat de oudste en de opziener dezelfde persoon zijn.

1. Als eerste persoonlijke kenmerk, nu los van zijn gezin, wordt weer genoemd dat hij "*onstraffelijk*" moet zijn, dat wil zeggen dat hij van niets te betichten mag zijn.
2. Hij moet zich ervan bewust zijn dat het om een taak in Gods huis gaat. Hij is daarin een "*rentmeester*" en geen eigenaar. Hem is iets toevertrouwd om te beheren dat aan een ander, God, toebehoort. Hij is dan ook voor zijn gedrag aan Hem verantwoording verschuldigd.
3. Als de opziener zich dat bewust is, zal hij zich "*niet aanmatigend*" opstellen. Hij zal geen gezag claimen en gehoorzaamheid eisen zonder dat naar een reden gevraagd mag worden.
4. Hij erkent het recht van de anderen op een toelichting waarom iets wel of niet goed is. Als er vragen komen, zal hij "*niet*

opvliegend", als door een wesp gestoken, reageren, zelfs al vermoedt hij kwade bedoelingen. Hij is niet snel tot toorn te prikkelen, maar kan zich goed beheersen.

5. Die zelfcontrole is er ook over zijn begeerten. Hij laat zich niet verleiden door de alcohol, hij is "*geen drinker*". Het is niet verkeerd om een keer wat wijn te drinken (1Tm 5:23), maar de begeerte ernaar is wel verkeerd.
6. Een opziener is ook geen vechtersbaas, hij is "*geen vechter*". Hij is er niet op uit anderen te overmeesteren, noch met zijn vuisten, noch met zijn tong.
7. Ook is hij "*niet op schandelijke winst uit*", dat wil zeggen dat hij zijn ambt niet uitoefent om er financieel beter van te worden.

V8. Na de kenmerken in *vers* 7 – waarvan er zes negatief zijn –, houdt Paulus in de *verzen* 8-9 een aantal positieve kenmerken aan Titus voor. Christen-zijn wordt niet slechts gekenmerkt door afwezigheid van negatieve dingen, maar vooral door de aanwezigheid van positieve dingen die ook verder ontwikkeld moeten worden. In plaats van uit te zijn op eigen belang en winst is de oudste erop uit iets voor anderen te betekenen.

1. Dat komt in de eerste plaats tot uiting in "*gastorij*" zijn. Hij nodigt niet alleen vrienden uit op de koffie, maar hij heeft een open hart voor behoeftige, hem misschien onbekende, gelovigen.
2. Als "*een liefhebber van het goede*" – of: 'vriend van de goeden' – heeft hij een hart dat ruim openstaat voor alles wat goed en nuttig is. Dat maakt hem niet lichtzinnig, iemand die zonder onderscheid overal voor warm loopt.
3. Hij is "*ingetogen*" of bezonnen, evenwichtig in zijn mening en daden.
4. Tegenover anderen gedraagt hij zich "*rechtvaardig*", hij behandelt anderen eerlijk en oprecht.

5. Hij is *“heilig”*, dat wil zeggen dat hij op God gericht is en in toewijding aan Hem leeft.
6. Wat zichzelf betreft, is hij *“matig”*. Dat houdt meer in dan alleen in drankgebruik. Het gaat om iemand die meester is over zichzelf en zijn begeerten en lusten in bedwang heeft.

Samenvattend kun je zeggen dat een oudste rechtvaardig moet zijn ten opzichte van mensen, heilig ten opzichte van God en matig ten opzichte van zichzelf.

V9. Een oudste krijgt ook met tegensprekers te maken, vooral uit de Joden – *“zij die uit de besnijdenis zijn”* (vers 10). Deze lieden zijn altijd en overal actief in hun verzet tegen de waarheid. Op een listige manier proberen ze de gedachten van de mensen te verwarren. De opziener moet niet proberen deze mensen te weerstaan met zijn eigen woorden, maar met een woord dat in overeenstemming is met de leer van de apostel. Hij moet vermanen en weerleggen met een woord uit het Woord, want dat alleen is echt betrouwbaar omdat het van God komt en Paulus heeft dat doorgegeven.

De opziener is wel een man met gezag, maar hij staat zelf ook onder gezag en wel het gezag van het door de apostel onderwezen Woord van God. Dit wordt *“de gezonde leer”* genoemd. Die leer is in zichzelf gezond, niet vermengd met vreemde, menselijke gedachten. Die leer is ook in zijn uitwerking gezond. Als je ernaar luistert, zul je daardoor gezond in het geloof worden en blijven.

Lees nog eens Titus 1:5-9.

Verwerking:

Van welke eigenschappen wil je dat ze in jouw leven wat meer te zien zijn? Wat denk je daaraan te kunnen doen?

Titus 1:10-16

Valse leraren

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

10 Want er zijn vele <en> weerspannige zwetsers en bedriegers, vooral zij die uit de besnijdenis zijn. 11 Men moet hun de mond stoppen, daar zij hele huizen omkeren, door te leren wat niet behoort ter wille van schandelijke winst. 12 Iemand van hen, hun eigen profeet, heeft gezegd: Kretenzen zijn altijd leugenaars, kwade beesten, luie buiken. 13 Dit getuigenis is waar. Stel hen daarom scherp aan de kaak, opdat zij gezond zijn in het geloof 14 en zich niet afgeven met Joodse fabels en geboden van mensen die zich van de waarheid afwenden. 15 Voor de reinen is alles rein, maar voor de besmetten en ongelovigen is niets rein, maar zowel hun verstand als hun geweten is besmet. 16 Zij belijden God te kennen, maar zij verloochenen Hem met de werken, daar zij verfoeilijk en ongehoorzaam zijn en voor alle goed werk ongeschikt.

V10. De arbeid die Paulus op Kreta heeft verricht, is door God gezegend. In veel steden zijn gemeenten ontstaan. Maar waar God aan het werk is, wordt ook de satan actief. De tegenstander heeft niet slechts een enkele weerspannige de gemeenten binnengeloofd om het werk te verderven, maar “vele”. Dat is de reden waarom formeel gezag op Kreta zo nuttig en noodzakelijk is.

Deze ‘vele weerspannigen’ zijn personen die gedoopt zijn en belijden christenen te zijn. Ze hebben hun plaats in de gemeente ingenomen, maar ze zijn wolven in schaapskleren. Ze weerstaan openlijk de waarheid die door God geopenbaard en door Paulus gepredikt is. Door op te staan tegen de gezonde leer openbaren zij hun weerspanning. Er is bij deze mensen geen enkel respect voor gezag.

Paulus noemt ze ook nog eens “zwetsers”, die slechts inhoudsloze woorden uitbraken die tot niets goeds voeren. Mogelijk zijn het wel-

bespraakte, goed van de tongriem gesneden personen. Gelovigen die geen geestelijk inzicht hebben, worden door dit gezwets misleid. Daar is het hun ook om te doen. Het zijn bedriegers die de gedachten van de gelovigen om de tuin leiden, misleiden en ze op een dwaalweg brengen. Het zijn geen mensen die oprecht menen dat zij het gelijk aan hun kant hebben, maar oplichters die de gelovigen innerlijk in de war brengen.

De hoofdmoot van deze valse leraren komt “uit de besnijdenis”, dat betekent uit het Jodendom. Het zijn christenen die van oorsprong besneden Joden zijn. Zij zijn nooit helemaal los van de wet gekomen en proberen de christenen op Kreta de wet op te leggen. Ook vandaag zijn er veel van zulke mensen te vinden in een christenheid waar zoveel Joodse godsdienstigheid uit het Oude Testament aanwezig is. Er waart door de christenheid een Judaïstische geest van uiterlijke vormendienst en wetticisme. Het is in strijd met de geest van de Schrift om elementen van de Joodse godsdienst, met name de wet, in te voeren.

Daarover is in de vroege gemeente een strijdvraag geweest. Op deze strijdvraag is op een apostelvergadering in Jeruzalem een antwoord gekomen (*Hd 15:5-10*). Daar is vastgesteld dat de wet niet mag worden opgelegd aan de gelovigen ‘uit de volken’. De wet kan niet de leefregel van de christen zijn. Je bent trouwens niet wettisch als je nauw leeft voor jezelf, terwijl je ruimte laat voor een ander. Je wordt pas wettisch als jij jouw leefregels aan anderen oplegt.

V11. Wetticisme moet radicaal worden bestreden, want het doortrekt hele gezinnen. In de *brief aan de Galaten* reageert Paulus ook scherp tegen dit soort valse broeders (*Gl 2:4-5*). Hun leer deugt niet en hij wordt uit boze motieven verkondigd. Hier gebiedt Paulus in het algemeen, “men”, dat hun de mond moet worden gestopt. ‘De mond stoppen’ is iets op de mond doen als een muilkorf, zodat hij geen kwaad meer kan aanrichten. Het betekent het zwijgen opleggen. Dat kan alleen door de kracht van Gods Woord en Gods Geest (*vgl. Mt 22:34*).

Tegenover valse leraren en hun leer kun je geen passieve houding aannemen. Hebben ze een keer ingang gekregen in een gezin, als bijvoorbeeld van een gezin een lid zich bij hen aansluit, dan zal dat het hele gezin ontwrichten. Zij ruïneren gezinnen door verwarring te zaaien ten aanzien van de gezonde leer. Het motief dat erachter steekt, is geldzucht (*vgl. Hd 20:33*).

V12. Deze Joodse dwaalleraren vinden een gemakkelijke ingang vanwege de verdorven volksaard van de Kretenzen. Als iemand tot geloof komt, behoort hij principieel niet meer tot een bepaald volk. Toch draagt hij nog wel die volksaard met de slechte eigenschappen ervan mee. Hij moet altijd oppassen dat die zich niet laten gelden. Paulus wijst Titus daarop. Het is nodig pal te staan en tegen de uitingen van deze kwalijke volksaard met gezag op te treden, opdat de gelovigen gezond in het geloof blijven.

Deze bewering over hun volksaard is maar niet een visie van Paulus, maar wordt bevestigd door een van hun eigen profeten, een zekere Epimenides. Die stelt onomwonden dat de Kretenzen altijd liegen. Hun leugenachtigheid is zelfs spreekwoordelijk. 'Praten als een Kretenzer' betekent liegen.

Hun eigen profeet vergelijkt hen ook met een kwaad, wild dier. Zo'n dier wil geen teugel, want zijn natuur is opstandig. Hij wil bijten en heeft een hang naar wreedheden. Een 'luie buik' denkt aan niets anders dan de bevrediging van zijn eigen laagste behoeften. Hij heeft een onbeheersbare vraatzucht.

V13. Paulus onderstreept de waarheid van hun eigen profeet. Hoewel deze Epimenides geen profeet van God is, erkent God door de mond van Paulus zijn getuigenis.

De valse leraren worden in hun praktijken door deze verdorven volksaard geleid. Paulus weet waarover hij het heeft. Hij heeft tijdens zijn verblijf op Kreta ervaren dat het moeilijke mensen zijn. Daarom houdt hij Titus voor dat hij tegen de uitbraken van die

volksaard in de gemeente scherp moet optreden. Het doel van dit optreden is dat zij gezond zullen zijn in het geloof.

V14. Paulus verbindt nog een doel aan dit optreden. Titus moet fantasieën, menselijke inzetten en overleveringen scherp bestraffen. Het zijn verderf zaaiende plagen in de gemeente van God die Zijn toorn opwekken en in strijd zijn met Zijn genade, want zij verheffen de mens. Dat geldt voor de gelovigen op Kreta en geldt voor alle gelovigen in alle tijden overal in de wereld.

Het betreft in de eerste plaats "*Joodse fabels*". Dat zijn allerlei fantasieën en verzinsels over de oorsprong van geestelijke wezens als engelen en demonen. Het zijn allemaal speculaties zonder een greintje waarheid. Het kan interessant lijken en er worden boeken over geschreven die ook nog een lezerspubliek vinden. Om gezond te zijn in het geloof moeten gelovigen zich daarvan afwenden. Er moet geen aandacht aan worden geschonken, het moet volledig worden genegeerd.

Het betreft in de tweede plaats "*geboden van mensen*". Geboden van mensen stellen de mens in het middelpunt en beelden hem in dat hij de behoudenis kan verdienen door bepaalde gebruiken en rituelen in acht te nemen. Dat kan gebeuren door toevoegingen aan een gebod van God of door een verdraaiing van een gebod van God. Joodse schriftgeleerden zijn daar meesters in. Het gevolg is dat de mensen het gebod van God verwaarlozen, terwijl zij de overlevering van de mensen houden (*Mk 7:5-13*).

In beide gevallen is er sprake van een "*zich van de waarheid afwenden*" (*vgl. 2Tm 4:3-4*). Je herkent het vandaag in veel protestantse kerken waar menselijke inzetten – denk aan predikant en voorgeprogrammeerde dienst – een grote rol spelen, en in de rooms-katholieke kerk waar overleveringen – denk aan fabels, mystiek en afgoderij – ook een grote rol spelen.

V15. Het christendom dat de Schrift ons toont, kent geen uiterlijke gebruiken, behalve doop en avondmaal. Het komt aan op het inner-

lijk (1Sm 16:7; Ps 51:8). Wie innerlijk rein is, mag van alle dingen vrij gebruikmaken, zonder angst voor verontreiniging. Daarbij laat hij zich niet leiden door zijn vleselijke begeerten, maar door de liefde (Rm 14:20).

“Alles” ziet natuurlijk niet op moreel slechte dingen, maar op uiterlijke dingen als eten en drinken. Daarvan is niets op zichzelf onrein (Rm 14:14; 1Tm 4:4). Zij die door zonde besmet zijn en ongelovigen, vervuilen alles waarmee zij in aanraking komen. Dat komt, doordat hun verstand en ook hun wil en al hun wensen en doelen bevlekt en bevuild zijn. Dat geldt ook voor hun geweten, hun innerlijk bewustzijn. Zij hebben het vermogen verloren om onderscheid te kunnen maken tussen goed en kwaad. Waar gezindheid en geweten bevlekt zijn, kan geen reinheid zijn.

V16. Het gaat niet om openlijk afvalligen. Zij beweren dat ze volledig over God geïnformeerd zijn en voegen zich zo in de gelederen van de gelovigen. Maar belijdenis en praktijk staan bij deze mensen tegenover elkaar. Als je ziet wat ze doen, heeft dat niets met God te maken. Deze verloochening van God met hun werken maakt hen “verfoeilijk”. Het woord ‘verfoeilijk’ wordt ook voor een afgodsbeeld gebruikt en dan weergegeven met ‘gruwel’ (Mt 24:15; Mk 13:14). Hier ligt een nauwe verbinding met het optreden van de antichrist. Deze valse leraren ademen zijn geest.

Een ander kenmerk is hun ongehoorzaamheid aan God en Zijn waarheid. Ze willen zich er niet voor buigen, maar verzetten zich ertegen. Van zulke mensen is geen enkel goed werk, dat is alles wat nuttig is, te verwachten, ze zijn er volledig ongeschikt voor.

Lees nog eens Titus 1:10-16.

Verwerking:

Waarom kun je valse leraren herkennen en hoe moet je je tegen hun invloed beschermen?

Titus 2:1-3

Oude mannen, oude vrouwen

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

1 Maar jij, spreek wat de gezonde leer past: 2 de oude mannen [moeten] nuchter zijn, eerbaar, ingetogen, gezond in het geloof, in de liefde, in de volharding; 3 de oude vrouwen eveneens in [hun] gedrag zoals het heiligen past, niet kwaadsprekend, niet verslaafd aan veel wijn, leraressen van het goede, ...

In *Titus 1* gaat het vooral om de kudde van God en de gevaren die de kudde bedreigen. Daarvoor heeft de Heer oudsten, voorgangers en leiders gegeven. Zij kunnen de kudde leiden en voor gevaren bewaren. De praktische dingen worden verbonden met de leer en met de uitverkorenen van God. Dat laat zien hoe kostbaar de gelovigen voor Gods hart zijn. Dat moet het gedrag van de leiders bepalen en maakt hun verantwoordelijkheid groot in de omgang met hen.

In *Titus 2* gaat het, zoals aan het eind van dit hoofdstuk staat, om "een eigen volk" voor de Heer Jezus dat ijverig is in goede werken (*vers 14*). Wij zijn een eigendomsvolk. De Heer Jezus wilde een eigen volk bezitten in deze wereld, een volk dat een vreugde en welgevalen voor Hem is. Dat klinkt door in elke groep die in dit hoofdstuk wordt aangesproken. Hij wil de oude mannen, de oude vrouwen, de jonge vrouwen, de jongere mannen en de slaven voor Zichzelf hebben. Hij wil te midden van alle nationaliteiten graag kunnen wijzen op een volk waarvan Hij kan zeggen: 'Dat is Mijn volk.' Koningen en heersers hebben hun volk, Hij ook.

Onze opdracht is om zo te leven, dat Hij werkelijk met vreugde, zonder Zich voor ons te schamen, kan zeggen: 'Dat is Mijn volk.' Dan kan het niet alleen om de samenkomsten gaan, waar we zichtbaar vanuit onze leefomgeving samen zijn en de mensen een volk

zien. Het gaat erom wat de Heer Jezus ziet als Hij kijkt naar ons in onze huizen en op onze werkplek. Hij ziet die verschillende groepen allemaal in hun omgeving, niet samengekomen, maar vaak als eenling te midden van zovelen die niet tot Zijn volk behoren. Hij ziet Zijn volk niet alleen graag als ze samen zijn, maar ook in het leven van elke dag te midden van de wereld.

V1. Om ervoor te zorgen dat Hij met vreugde naar ons kan kijken, draagt Paulus in *vers 1* Titus op te spreken wat passend is voor “de gezonde leer”. Dit vers begint trouwens met “*maar jij.*” Dat geeft een tegenstelling met het voorgaande aan. Hij moet niet ophouden de heiligen met de gezonde leer te dienen, maar daarover voortdurend spreken. Dit is de beste remedie tegen de invloed van valse leraren.

Titus krijgt niet de opdracht om de gezonde leer te onderwijzen, maar om in overeenstemming daarmee te ‘spreken’. Dat kan ermee te maken hebben dat het werk van Titus niet zozeer dat van een leraar is als wel dat hij met zielzorg bezig is, waarbij hij veelal persoonlijke gesprekken voert. Openbare prediking is meestal niet voldoende om aan alle behoeften te voldoen. Iemand die vooral herderlijk bezig is, zei eens tegen mij: ‘Uit wat jij als leer in de samenkomst brengt, neem ik kleine brokjes die ik bespreek met de enkele gelovige die zorg nodig heeft.’ Zo ben je een aanvulling op elkaar en zo heeft de Heer het ook bedoeld.

Uitgangspunt is de gezonde leer. Dat is de leer die in zichzelf gezond is en die ook allen gezond maakt die deze leer in zich opnemen. Het is ermee als met fruit. In gezond fruit zitten geen rotte plekken of wormen. Als je gezond fruit eet, bevordert dat je gezondheid.

Titus is waarschijnlijk nog een jonge man. Dat maakt het des te noodzakelijker dat hij alleen spreekt wat de gezonde leer past. Alleen dan zullen de verschillende leeftijdsgroepen zijn vermaningen aannemen. Elke groep heeft een bij die groep passende leer. Daarover moet Titus met elke afzonderlijke groep spreken. De verschillen tussen de groepen zullen dan niet los van elkaar, of nog erger, te-

genover elkaar staan, maar juist in harmonie met elkaar gaan leven. Zo zal de gezonde leer een gezonde uitwerking hebben.

Ik denk dat je kunt zeggen dat een gezonde gemeente uit de vier genoemde categorieën bestaat. Een kerk die zich alleen op de jeugd richt, gaat hieraan voorbij en isoleert de jeugd van het grotere geheel van de gemeente. In een gemeente zoals hier wordt geschetst, zie je een mix van rijpheid en ervaring van de ouderen en energie en activiteit van de jongeren.

Paulus spreekt de groepen niet rechtstreeks aan, zoals dat wel gebeurt in de *brief aan de Efeziërs* en de *brief aan de Kolossenzen*. Hij geeft Titus aanwijzingen hoe hij elke groep naar leeftijd en geslacht op gepaste wijze moet dienen, opdat zij in overeenstemming met hun belijdenis zullen wandelen. Vooraf is nog belangrijk eraan te denken dat elke positie die hier wordt genoemd, door God is aangebracht – zoals leeftijd en geslacht – of door Hem wordt erkend – zoals slaaf en meester. Je behoort te handelen zoals gepast is voor die positie.

V2. De eerste categorie die wordt aangesproken zijn “*de oude mannen*”. Niet alle oudere mannen zijn oudsten. Deze oude mannen zullen in geestelijk opzicht niet veel ouder zijn dan de jongeren, maar ze zijn het wel in leeftijd en levenswijsheid. Toch brengt hun hogere leeftijd zijn eigen gevaren met zich mee. Met het klimmen van de jaren kan er een gevoel van nutteloosheid ontstaan of een niet meer weten wat ze moeten doen.

1. Het gevaar doemt op, dat ze zich openstellen voor invloeden die maken dat ze niet meer “*nuchter*” zijn. Dan zijn ze ook geen voorbeeld meer voor jongeren die naar hen kijken. Een nuchtere persoon is vrij van overdrijving en opgewondenheid in woord en daad.
2. Hun gedrag moet niet meer dat van een jonge hond zijn, het per se jong willen doen, maar “*eerbaar*”. Van een oude man behoort een zekere waardigheid af te stralen.

3. Hij zal *"ingetogen"* zijn en een tactvolle terughoudendheid in acht nemen. Hij hoeft zichzelf niet meer zo nodig te laten gelden.
4. Een ander gevaar van het ouder worden is dat de gespreksstof beperkt en eenzijdig wordt. Daarom moet hem worden voorgelaten *"gezond in het geloof te zijn"*, dat wil zeggen gezond in wat hij gelooft. Dan zal hij evenwichtig zijn in zijn spreken over de waarheid, waarbij hij niet bepaalde waarheden overmatig benadrukt en andere waarheden veronachtzaamt.
5. Ook in zijn *"liefde"* moet hij gezond zijn, zodat die uitgaat naar al Gods kinderen en die niet beperkt blijft tot een select groepje.
6. Het laatste wat Titus de oude mannen moet voorhouden, is dat ze gezond moeten zijn *"in de volharding"*. Hoe ouder je wordt, hoe groter het gevaar is om moedeloos te worden. Het gevoel kan opkomen dat het allemaal niet meer hoeft. Er treedt levensmoeheid op.

De oude mannen mogen eraan denken dat de Heer met hun verblijf op aarde tot de laatste minuut van hun leven Zijn bedoeling heeft. Prof. Gunning heeft, toen hij oud geworden was, het zo gezegd: 'Ik doe de dood niet de eer aan op hem te wachten.' Hij zag uit naar de komst van de Heer Jezus. Het volhardend verwachten van Hem vernieuwt ook de kracht van de oude mannen (*Js 40:31*).

V3. Na de vermaningen voor de oude mannen volgen die voor *"de oude vrouwen"*. Hun gedrag, dat wil zeggen hun hele waarneembare optreden in het dagelijks leven in woorden, gebaren, kleding, versiering, behoort te zijn *"zoals het heiligen past"*. Van hen wordt een uiterlijk gedrag verwacht dat past bij het heiligdom. Dit betekent dat zij zich voortdurend ervan bewust zijn in Gods tegenwoordigheid te leven. Anna is een prachtig voorbeeld van zo'n oude vrouw. Je leest van haar dat zij *"niet uit de tempel week"* (*Lk 2:37*).

Het misbruik van de tong door *“kwaadsprekend”* te zijn is een groot gevaar voor oude vrouwen. Anna bezondigde zich niet aan kwaadspreken. Integendeel, ze sprak over God. Ook diende ze God nacht en dag. Ze was vol van God en loofde Hem (*Lk 2:38*). Daarom was ze *“niet verslaafd aan veel wijn”*. Ze hoefde niet uit verveling naar de fles te grijpen om door het drinken van wijn een soort opgewekt gevoel te krijgen (*vgl. Ef 5:18*).

Titus moet de oude vrouwen erop wijzen dat zij hun tijd op een goede manier kunnen invullen door *“leraressen van het goede”* te zijn. Oude vrouwen hebben geen gezin meer om voor te zorgen en hebben vaak minder huishoudelijke bezigheden dan in de tijd dat er kinderen te verzorgen waren.

Misschien denk je: ‘Maar er staat toch dat de vrouw niet mag leren’ (*1Tm 2:12*)? Daar heb je gelijk in. Het gaat hier echter niet om het uitleggen van bepaalde waarheden van Gods Woord, maar hoe iets gedaan moet worden. Zij treden ook niet op als leraressen voor de hele gemeente, maar hun onderwijs richt zich slechts tot één bepaalde categorie, namelijk de jonge vrouwen. Het onderwijzen is hier de inspanning om jonge vrouwen duidelijk te maken op welke manier zij in het dagelijks leven goede getuigen kunnen zijn.

Lees nog eens Titus 2:1-3.

Verwerking:

Ken jij in je omgeving oude mannen en oude vrouwen bij wie je iets ziet van de genoemde kenmerken?

Titus 2:4-10

Jonge vrouwen, jonge mannen, slaven

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

..., 4 opdat zij de jonge vrouwen inscherpen hun mannen en kinderen lief te hebben, 5 ingetogen te zijn, kuis, huishoudelijk, goed, aan hun eigen mannen onderdanig, opdat het Woord van God niet gelasterd wordt. 6 Vermaan de jongere mannen eveneens ingetogen te zijn, 7 en betoon je in alles een voorbeeld van goede werken: in de leer onvervalstheid, eerbaarheid, 8 een gezond, onaanvechtbaar woord, opdat de tegenstander beschaamd wordt, daar hij niets kwaads van ons te zeggen heeft. 9 [Vermaan] de slaven aan hun eigen meesters onderdanig te zijn, in alles welbehaaglijk te zijn, niet tegen te spreken, 10 niet te ontoreemden, maar alle goede trouw te bewijzen, opdat zij de leer van God, onze Heiland, in alles versieren.

V4. Titus krijgt niet de opdracht om “jonge vrouwen” te onderwijzen. Dat zou voor hem als broeder niet gepast zijn. Broeders kunnen een jonge zuster niet veel zeggen over hun omgang met haar man en haar kinderen. Hij moet de oude vrouwen voorhouden dat die taak op hen rust. Het geeft oude vrouwen de gelegenheid om de warmte van moederlijke verhoudingen in de gemeente te brengen.

Titus geeft de oude vrouwen zeven vermaningen voor de jonge vrouwen. Hij leidt die in met het woord “opdat”, waarmee hij aangeeft hoe zij leraressen van het goede (*vers 3*) kunnen zijn. Waarschijnlijk zijn deze vermaningen extra nodig geworden door de valse leraren die “hele huizen omkeren” (*Tt 1:11*).

Voorop staat dat er een sfeer van liefde in het gezin aanwezig behoort te zijn. Die liefde behoort er bij de jonge vrouw te zijn voor haar man en voor haar kinderen. De huishouding en het gezin kunnen haar zozeer in beslag nemen, dat ze geen tijd en aandacht meer

heeft voor haar man. Aan wat hem bezighoudt, komt ze niet toe. Ook is er vaak geen tijd om echt aandacht aan de kinderen te schenken.

In onze tijd is het gevaar dat carrière maken belangrijker is. Man en vrouw hebben ieder hun eigen agenda. Het contact tussen hen en ook met de kinderen – als die er al zijn – gebeurt door het neerleggen van briefjes of via sociale media. De liefde verkoelt ongemerkt. De omgeving merkt het wel en de resultaten worden op termijn zichtbaar. Het mooie en aantrekkelijke van het christelijk gezin wordt getoond door trouw en liefde van de vrouw voor haar man en haar kinderen (*Sp 31:10-31*).

V5. *“Ingetogen te zijn”* houdt in dat ze bezonnen te werk gaat. Ze moet leren nadenken voordat ze iets doet. Ze zal niet in uitersten vervallen door enerzijds impulsief te handelen en anderzijds achteloos aan nood voorbij te gaan.

Als vierde moet aan de jonge vrouwen duidelijk worden gemaakt dat zij zich *“kuis”* of rein moeten houden. Ze moeten zich niet verontreinigen met andere mannen, ook niet in hun gedachten. Ook moeten ze mannen niet op onreine gedachten brengen door zich uitdagend te kleden of verleidend op te maken of te kijken of prikkelende taal te gebruiken.

Ze heeft thuis een omvangrijke taak. Daar ligt haar werkterrein. *“Huishoudelijk”* ziet niet alleen op de zorg voor de uiterlijke dingen als kleding en eten en drinken, maar ook op de geestelijke verzorging van de kinderen.

Het is belangrijk dat zij zich daarbij *“goed”* gedraagt. Door de veelheid aan werk kan ze onder spanning komen te staan en verleid worden om het kwade te doen.

Als zevende aspect moeten de oude vrouwen hun jongere zusters erop wijzen *“aan hun eigen mannen onderdanig”* te zijn. De vrouw is wel *gelijkwaardig* aan de man, maar ze is niet *gelijk* aan hem. Dat betekent niet dat de man de meester of opdrachtgever van zijn vrouw

is. Hij is wel hoofd van de vrouw (1Ko 11:7-10), hij geeft leiding en neemt, wel na overleg, de beslissing. Zo heeft God het in de schepping bepaald en het is niet verstandig daarvan af te wijken. Wie dat wel doet, zal er de wrange vruchten van plukken.

Er is nog iets verbonden aan het afwijken van Gods scheppingsorde: als aan de kant wordt gezet wat God heeft bepaald, wordt Zijn Woord gelasterd.

V6. Dan zijn *“de jongere mannen”* aan de beurt. Titus moet hen ‘vermanen’. De enige vermaning die hij tegen hen moet uitspreken, is dat zij *“ingetogen”* moeten zijn. Ze moeten zichzelf onder controle hebben op elk terrein en in elk aspect van hun leven.

Ingetogenheid komt bij nagenoeg elke categorie terug (Tt 1:8; 2:2,5). Het is een ‘kernactiviteit’ van de christen. Jonge mensen lopen vanwege hun onervarenheid speciaal het gevaar onbeheerst en overhaast te handelen.

V7. De rest van de vermaning van Titus in de richting van de jonge mannen moet bestaan uit zijn eigen *“voorbeeld van goede werken”* en wel *“in alles”*, dat wil zeggen dat hij een ‘allesomvattend’ voorbeeld moet zijn (vgl. 1Tm 4:12). Hij mag geen dingen van zijn leeftijdgenoten verlangen die niet in zijn eigen leven te zien zijn.

In de eerste plaats zal hij bekendstaan vanwege zijn *“onvervalstheid”* in de leer. Schipperen met het Woord van God is hem vreemd. Je kunt hem er niet op betrappen dat hij Gods Woord uitlegt zoals het hem het beste uitkomt.

Verder zal uit zijn hele optreden het eerbiedwaardige karakter van Gods Woord blijken. Vanwege zijn diepe respect voor Gods Woord zal hij zich bijvoorbeeld ervoor hoeden om door populair woordgebruik het Woord ‘aantrekkelijk’ te maken.

V8. Elk woord dat Titus spreekt, moet *“gezond”* en *“onaanvechtbaar”* zijn. Dubbelzinnige woorden of onware of vergezochte verklaringen zullen tegenstanders de gelegenheid geven om terechte kritiek

te leveren. Als jij je niet christelijk gedraagt, geeft dat de tegenstander aanleiding om kwaad van jou te spreken. Als je ervoor zorgt dat hij niets kwaads van je kan zeggen, zal het omgekeerde gebeuren: in plaats van dat jij je moet schamen, zal *“de tegenstander beschaamd”* worden.

V9. Als vijfde en laatste groep moet Titus *“de slaven”* vermanen. Bij de slaven behoren mensen van alle voorgaande groepen naar leeftijd en geslacht. Toch zijn zij duidelijk onderscheiden van de voorgaande groepen. Mannen en vrouwen zijn als zodanig door God geschapen. Ook hoort het bij de schepping dat er verschil in leeftijd is. Bij slaven is dat anders. Slavernij is niet een onderdeel van de schepping, maar is een gevolg van de zondeval. Betekent dit, dat met de komst van het christendom de slavernij is afgeschaft? Nee. Dat is ook niet de bedoeling van het christendom. Het christendom verandert geen sociale misstanden, maar harten van mensen, waaronder ook die van slaven.

Het is zeker een zegen dat onder invloed van het christendom de slavernij grotendeels is afgeschaft. Maar dit betekent niet dat wat hier tegen slaven wordt gezegd, niet meer voor vandaag zou gelden. Je kunt alle aanwijzingen voor de slaven in onze tijd in elk geval toepassen op allen die werknemer zijn in dienst van een werkgever.

Het woord voor *“meester”* is ‘despoot’, dat is iemand die een absoluut beschikkingsrecht en onbeperkte macht heeft over anderen, hier de slaaf. De slaaf was in die tijd volkomen aan zijn meester uitgeleverd. De slaaf wordt hier voorgehouden niet morrend en noodgedwongen, maar actief en gewillig aan zijn meester *“onderdanig”* te zijn. Hij moet zich ervoor inspannen zijn meester *“in alles welbehagelijk te zijn”*, ook de nukkige en moeilijk tevreden te stellen meester. Als dat al voor die verhouding geldt, hoeveel te meer zullen dan werknemers die christen zijn, hun meerderen onderdanig zijn.

Dat zal niet in alle gevallen eenvoudig zijn, maar de gelovige werknemer kan daaraan voldoen in de kracht die de Heer geeft. Een mooi

voorbeeld van iemand die als een trouwe slaaf in erbarmelijke omstandigheden in alles welbehaaglijk was, is Jozef (Gn 39:1-23). Ook het slavinnetje van Naämans vrouw deed niet alleen haar plicht, maar zocht het welzijn van haar meester (2Kn 5:2-3). Boven deze mooie voorbeelden steekt de Heer Jezus uit, Die als de volmaakte Slaaf altijd deed wat de Vader welbehaaglijk was (Jh 8:29).

Nadat je het algemene gedrag hebt gezien, volgen nog enkele bijzonderheden over hun optreden. Zo wordt van de slaaf verwacht dat hij gehoorzaamt zonder tegen te spreken. Dit gaat verder dan geen brutale antwoorden geven. Het gaat meer om het niet dwarszitten van de meester, het niet verhinderen dat aan zijn wensen wordt voldaan. Vandaag kan het betekenen dat je niet met je baas in discussie gaat en dat je zijn gezag niet ondermijnt. Natuurlijk hoeft dat goed overleg niet te beletten, maar het gaat om je motieven.

V10. Tegen de slaaf wordt ook gezegd dat hij niet mag stelen. Hij zal die neiging best hebben. De slaaf zou kunnen denken dat hij er recht op heeft. Hij is immers ook gestolen uit zijn familie. Daarbij komt dat hij zichzelf dik onderbetaald zal kunnen voelen, of vinden dat wat hij steelt alleen maar het innen van achterstallig loon is. Maar het verkeerde dat ons is aangedaan, is geen rechtvaardiging om hetzelfde onrecht te begaan. Bij dit voorschrift om niet te stelen kun je vandaag bijvoorbeeld denken aan internetten met de apparatuur en in tijd van de baas, of aan het indienen van onterechte of te hoge declaraties.

De slaaf moet het tegendeel laten zien door zijn meester *“alle goede trouw te bewijzen”*. Het gaat om ‘goede’ trouw. Als de meester vraagt om te liegen of ergens anders iets te stelen, kan hij daaraan niet gehoorzamen (Hd 5:29; vgl. Gn 39:7-12). Bewijst de slaaf alle goede trouw, dan is hij ‘een sieraad’ voor *“de leer van God, onze Heiland”*. Dat brengt het slaaf-zijn op een geweldig hoog plan!

De kennis van Hem Die hem heeft verlost van zijn zonden, brengt hem tot een leven waarin op indrukwekkende wijze de mooiste ei-

genschappen van de Heer Jezus zichtbaar worden. Wat moet God een vreugde vinden in een leven waarin Hij zo aan het leven van Zijn Zoon op aarde wordt herinnerd. Verlang jij er ook niet naar zo'n slaaf te zijn?

Lees nog eens Titus 2:4-10.

Verwerking:

In welke categorie hoor jij thuis? Waarin voel jij je het meest aangesproken?

Titus 2:11-15

Een eigen volk

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

11 Want de genade van God, heilbrengend voor alle mensen, is verschenen 12 en onderwijst ons, dat wij met verzaking van de goddeloosheid en de wereldse begeerten ingetogen, rechtvaardig en Godvruchtig zouden leven in deze tegenwoordige eeuw, 13 in de verwachting van de gelukkige hoop en verschijning van de heerlijkheid van onze grote God en Heiland, Jezus Christus, 14 Die Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons van alle wetteloosheid verlost en Zichzelf een eigen volk reinigde, ijverig in goede werken. 15 Spreek dit en vermaan en stel aan de kaak met alle gezag. Laat niemand je verachten.

V11. Met dit vers begint een nieuw gedeelte. Toch is er een duidelijk verband met de voorgaande verzen. Dat kun je zien aan het woord “want” dat aangeeft dat al het voorgaande zijn betekenis heeft door wat volgt. En wat volgt er? Het onderwijs van “de genade van God”. Je kunt zeggen dat alle voorgaande vermaningen alleen kunnen worden waargemaakt door het onderwijs van de genade van God. In dat onderwijs wordt de leer van onze Heiland-God uiteengezet. Dit gebeurt niet als theorie, als een theologisch dogma, maar als iets wat in het leven op aarde te zien is en wel in het leven van de Heer Jezus.

De genade die is verschenen, werd openbaar toen de Heer Jezus in vernedering op aarde kwam. Vooral het *evangelie naar Lukas* toont Hem als Degene Die de genade van God heeft geopenbaard aan de hele mensheid. Al in het begin van dat evangelie lees je hoe de mensen zich verwonderen “over de woorden van de genade die uit Zijn mond kwamen” (Lk 4:22; vgl. Ps 45:3).

Toen Christus op aarde kwam door als Mens geboren te worden, verscheen in Zijn Persoon de genade van God. In het Kind in de

kribbe zie je hoe God Zijn hart opent voor alle mensen. In dat Kind komt de behoudenis tot alle mensen zonder uitzondering. Gods behoudenis is niet beperkt tot een bepaald volk. God had een bepaald volk uitverkoren om Zijn volk te zijn. Hij had dat volk van alle mogelijke middelen voorzien om Hem te dienen en van Hem te getuigen tegenover alle andere volken. Hij had hun Zijn wet gegeven. Maar dat volk heeft het erger verdorven dan alle andere volken.

Hoe verdorven dat volk was, is wel gebleken toen God Zijn Zoon zond. Al hun moordlust kwam aan het licht. Ze hebben Hem gedood omdat ze Hem niet konden verdragen. De mens is zo verdorven, dat hij God geopenbaard in goedheid liever kwijt dan rijk is. Dat betekende het einde van al Gods inspanningen om de mens ertoe te brengen Hem te dienen.

Dan komt de geweldige verandering in het handelen van God. Toen de mens het bewijs van zijn absolute onverbeterlijkheid had geleverd, was de weg vrij voor God om Zijn genade te openbaren. Die genade is aanwezig in dezelfde Christus Die door Zijn volk is gedood. Alleen wordt het aanbod van de behoudenis niet meer gedaan aan één enkel volk, maar gaat het aanbod uit naar alle mensen. Dit aanbod past bij de waardering die God heeft voor wat Zijn Zoon heeft gedaan. Aan alle mensen wordt de redding aangeboden.

V12. Allen die gered zijn, oud en jong, man en vrouw, leren de genade nog op een andere manier kennen, namelijk als leermeester, want de genade *“onderwijst ons”*. De genade geeft ons het nodige onderwijs om als gelovige te leven. De genade is voor ‘alle’ mensen, wordt aan alle mensen aangeboden, maar onderwijst ‘ons’, dat zijn de gelovigen.

Dit onderwijs van de genade is een voortdurend proces. Door dit onderwijs worden nieuwe mensen in staat gesteld in hun nieuwe levenswandel God te eren. In dit onderwijs komt eerst naar voren dat met het verleden is afgerekend. Om tot eer van God te leven moet je eerst een goede kijk op je verleden hebben. Je leefde voor je bekering

zonder God. Je leven was goddeloos, dat wil zeggen dat je niet naar God vroeg. Je jaagde wereldse begeerten na door je te concentreren op alles wat de wereld te bieden heeft. Daar leefde je voor.

Door het onderwijs van de genade begrijp je dat *“de goddeloosheid en de wereldse begeerten”* geen plaats meer kunnen hebben in je leven. Je ‘verzaakt’ ze, verloochent ze. Het is geen opdracht om dat te doen, maar het is een vanzelfsprekendheid. Je hebt deze dingen afgezworen als een besliste daad met een voortdurende uitwerking. Het is iets wat je dagelijks moet waarmaken.

Als je zo de goddeloosheid en de wereldse begeerten de rug hebt toegekeerd, komt er ruimte voor het nieuwe leven. Je nieuwe leven leef je in het heden, *“in de tegenwoordige eeuw”*. Dat is weliswaar een machtsgebied dat zo verdorven is, dat het de Heer Jezus heeft verworpen, maar waaruit jij door God bent getrokken (*Gl 1:4*). Toch leef je er nog in, maar als een nieuwe mens met heel andere kenmerken dan vroeger.

1. Je leeft *“ingetogen”*. Dat gaat over hoe je zelf bent. Je laat je niet meeslepen door de waan van de dag, je kunt jezelf beheersen.
2. Je leeft *“rechtvaardig”*. Dat raakt je houding tegenover anderen, zoals je broeders en zusters, je gezinsleden en collega’s, de wereld.
3. Het derde kenmerk betreft je houding ten opzichte van God: je leeft *“Godvruchtig”*, dat is in vrees of eerbied voor God en dient en vereert Hem.

In Job en Simeon heb je voorbeelden van een dergelijk leven. God getuigt van Job: *“Er is niemand op de aarde zoals hij, een vroom en oprecht man, hij is Godvrezend en keert zich af van het kwaad”* (*Jb 1:8*). En van Simeon staat geschreven: *“Deze man was rechtvaardig en Godvrezend”* (*Lk 2:25*). Dit mooie getuigenis wordt door God Zelf van deze beide mannen gegeven. Als jij onder de indruk van de genade van God bent gekomen, zullen deze kenmerken ook in jouw leven door God opgemerkt worden.

V13. Na in *vers* 12 het onderwijs van de genade te hebben gezien voor het verleden en het heden gaat dit onderwijs in *vers* 13 verder met de toekomst. Terwijl je in het heden leeft, mag je uitzien naar een geweldige toekomst. Wat in die toekomst centraal staat, is *“de heerlijkheid van onze grote God en Heiland, Jezus Christus”*. Met het oog daarop spreekt Paulus over een *“gelukkige hoop en verschijning”*.

Onze ‘gelukkige hoop’ is dat wij die heerlijkheid zullen zien wanneer Hij ons, de gemeente, komt halen (1Th 4:15-17). Wat de wereld betreft, mogen we uitzien naar ‘de gelukkige verschijning’ van Zijn heerlijkheid. Aan alle zonde en de ellende die daardoor is teweeggebracht, komt een einde als de Heer Jezus naar de aarde terugkeert. Hij is ‘onze grote God en Heiland’. De Mens Die eens in vernedering op aarde was om de Heiland van de wereld te zijn (Jh 4:42), is tevens de eeuwige God. Hij, Christus, kan met recht ‘groot’ worden genoemd (Lk 1:32; Mt 5:35; Lk 7:16; Hb 10:21; 13:20).

V14. Als Paulus het zo heeft over de heerlijkheid van Christus, moet hij wel spreken over de grote liefde van de Heer Jezus en over het grote werk dat Hij heeft volbracht. Jezus Christus heeft *“Zichzelf voor ons gegeven”*. Hij had ons zo lief, dat Hij niet alleen alles gaf wat Hij bezat (Mt 13:44-46) en ter wille van ons arm wilde worden (2Ko 8:9), maar dat Hij daar bovendien Zichzelf gaf. Je leest elders dat God Zijn eigen Zoon gaf (Jh 3:16; Rm 8:32). Hier lees je dat de Heer Jezus Zichzelf gaf. En hoe gaf Hij Zichzelf? Door Zijn leven te geven als een losprijs voor velen (Mt 20:28; Jh 10:11,15). Dat deed Hij vrijwillig. Hij stierf voor jou en mij toen wij nog zondaars waren (Rm 5:8).

Wat stond Hem voor ogen toen Hij Zichzelf gaf? Hij wilde ons als *“een eigen volk”* bezitten. Daarvoor was het nodig dat *“Hij ons van alle wetteloosheid verlost”*. Verlossen betekent hier zoveel als ‘vrijkopen’, ‘losmaken’. Met deze betekenis komt dit woord alleen nog voor in 1 Petrus 1 (1Pt 1:18). Daar schrijft Petrus dat wij niet ‘verlost’ zijn door zilver of goud, maar door het kostbare bloed van Christus. Dat wil zeggen dat voor onze verlossing een prijs is betaald die niet minder

is dan het kostbare bloed van Christus. We zijn inderdaad voor een prijs gekocht die niet in geld is uit te drukken (*1Ko 7:23*).

Zoals gezegd, is die prijs betaald voor onze vrijkoping, onze bevrijding uit een macht waardoor wij volledig gevangen waren. Die macht was de wetteloosheid. Wetteloosheid is het wezen van de zonde (*1Jh 3:4*). Wetteloosheid wil zeggen dat elke vorm van gezag van God, wordt verworpen. De Heer Jezus heeft je van alle wetteloosheid verlost (*vgl. Ps 130:8*) om Hem te erkennen als enige Gezaghebber. Je hoort nu bij een volk dat Hij Zijn 'eigen volk' noemt (*vgl. Ex 19:5*) en waaraan niets van de onreinheid van de volken van de wereld kleeft.

Wilde dit volk met Hem in verbinding kunnen staan en Hem kunnen dienen, dan was het nodig dat Hij het reinigde. Ook dat is gebeurd door Zijn bloed (*1Jh 1:7*). Door Zijn verlossing ben je Zijn eigendom. Door Zijn reiniging beantwoord je aan Zijn heiligheid en kun je Hem dienen door "ijverig" te zijn in het doen van "goede werken". 'Goede werken' is alles wat je doet in gehoorzaamheid aan de Heer, want daardoor wordt God verheerlijkt en worden anderen gezegend.

V15. Paulus bindt Titus nog eens op het hart dat hij alles wat hij hem heeft gezegd aan anderen moet meedelen. Wil men er door laksheid geen gehoor aan geven, dan moet hij vermanen. En als hij merkt dat zijn woorden worden tegengestaan, dan moet hij een openlijke bestraffing uitspreken. Hij hoeft zich niet beschroomd te voelen, maar hij kan met alle gezag spreken. Hij is immers een afgevaardigde van de apostel.

Hij moet zich wel in overeenstemming met zijn positie gedragen. Als hij zelf niet leeft naar wat hij zegt, zullen anderen hem verachten en zijn woorden zullen niets uitrichten (*vgl. 1Tm 4:12*).

Laten ook wij over de onderwerpen die in dit hoofdstuk aan de orde zijn, regelmatig met elkaar spreken. We mogen deze dingen aan elkaar voorhouden. Als blijkt dat er verhinderingen zijn om de

gezonde leer in praktijk te brengen, laten we die dan wegdoen of de noodzakelijke veranderingen aanbrengen. De Heer is het waard. Hij heeft ons verlost en gereinigd voor Zichzelf.

Lees nog eens Titus 2:11-15.

Verwerking:

Wat leer je in deze verzen over de praktijk van je christelijke leven?
Hoe wordt dat zichtbaar in jouw leven?

Titus 3:1-6

Vroeger en nu

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

1 Herinner hen eraan, aan overheden <en> machten onderdanig te zijn, gehoorzaam, tot alle goed werk bereid te zijn, 2 niemand te lasteren, niet twistziek te zijn, inschikkelijk, alle zachtmoedigheid te bewijzen aan alle mensen. 3 Want ook wij waren vroeger onverstandig, ongehoorzaam, dwalend, aan allerlei begeerten en genietingen verslaafd, in boosheid en afgunst levend, verfoelijk [en] elkaar hatend. 4 Maar toen de goeder-tierenheid en de mensenliefde van God, onze Heiland, verschenen is, 5 heeft Hij ons behouden, niet op grond van werken in gerechtigheid, die wij hadden gedaan, maar naar Zijn barmhartigheid, door [de] wassing van [de] wedergeboorte en [de] vernieuwing van [de] Heilige Geest, 6 Die Hij rijkelijk over ons heeft uitgestort door Jezus Christus, onze Heiland, ...

V1. In het vorige hoofdstuk spreekt Paulus erover hoe de verschillende groepen in het huis van God zich moeten gedragen. In dit hoofdstuk gaat hij in op de houding van de christen in de wereld. De Kretenzen mogen dan wel weten dat ze van alle wetteloosheid verlost zijn (*Tt 2:14*), maar dat betekent niet dat ze zich niets van de overheid hoeven aan te trekken (*vgl. 1Pt 2:13-14; Rm 13:1*).

Ze weten wel dat ze zich aan de overheid moeten onderwerpen, maar het lijkt erop dat ze dit vergeten zijn. Titus moet hen eraan herinneren. Hun vroegere leven speelt hun mogelijk parten. Toen trokken ze zich van niemand iets aan, ook niet van de burgerlijke gezagsinstanties.

Hoe is dat met jou? Vind je het ook moeilijk om het gezag van de overheid te erkennen? Hoe is het met je naleving van de verkeersregels of het invullen van bepaalde formulieren van de overheid of

van een verzekering waarin je het recht op een bepaalde vergoeding claimt? Misschien moet je er ook wel aan worden herinnerd om je niet te laten meeslepen door de geest van opstand tegen gezag of de mildere vorm van burgerlijke ongehoorzaamheid. Ik heb dat in elk geval wel nodig.

Er wordt trouwens niet alleen gehoorzaamheid gevraagd, maar er wordt ook verwacht dat je *“tot alle goed werk bereid”* bent. Dat houdt in dit verband in dat je met de overheid meewerkt in alles wat voor de staat en de maatschappij goed is. Dat betekent ook dat je erop let dat wat je doet, aan de wil van God beantwoordt.

V2. In dit vers gaat het niet meer alleen om de overheid, maar om *“alle mensen”*. Tegenover alle mensen geldt wat hier staat. Hoe kennen je burens, je medescholieren of je collega's je? Pas ervoor op dat je niet minachtend spreekt over je ongelovige naaste die misschien als een 'luie buik' of een 'kwaad beest' leeft. Hoe zie jij je ongelovige collega? De opdracht om *“niemand te lasteren”* heeft hier betrekking op ongelovigen. Ik hoop dat je niet meedoet aan een roddel die over een collega in omloop is.

Ik hoop ook dat je niet bekendstaat als iemand die *“twistziek”* is, als een ruziezoeker, maar veelmeer als iemand die *“inschikkelijk”* is, vriendelijk en behulpzaam. Het kan toch niet zo zijn dat je vriendelijk bent tegen je broeders en zusters en intussen ruzie maakt met je buurman, bijvoorbeeld omdat hij zijn auto heeft gezet op de plek waar jij altijd jouw auto parkeert, zelfs al zou hij dat doen om jou te sarren. Je laat dan een kans liggen om alle zachtmoedigheid te bewijzen aan alle mensen. 'Alle mensen' is niet 'alle mensen behalve je sarrende buurman'.

Als je *“zachtmoedigheid”* bewijst, laat je een prachtige eigenschap van de Heer Jezus zien, Die tegen je zegt dat je dit van Hem kunt leren (Mt 11:29). Zo zullen de mensen zien dat je een burger van een ander rijk bent. De mensen zouden moeten wensen ook burgers van dat rijk te worden. Het hele gedrag straalt zachtmoedigheid uit, al-

tijd vriendelijk en behulpzaam voor ‘alle mensen’, niet alleen voor lieve mensen.

V3. De herinnering aan wat je was, zal je helpen het voorgaande in praktijk te brengen. Je kunt dan de mensen dezelfde liefde bewijzen die God jou heeft bewezen. De vreselijkste dingen waartoe die ander in staat is en die jou tot in het diepst van je wezen kunnen krenken, komen uit dezelfde bron die ook in jou is: de oude natuur. Bedenk daarom dat ook jij tot de vreselijkste daden kunt vervallen als de Heer je niet bewaart. Daarom kun je niet minachtend over een misdadiger spreken, hoe groot en terecht je afschuw over zijn daden ook is.

Hoe was je vroeger zelf, en ben je helaas misschien nog wel eens?

1. Je was *“onverstandig”*, dat is zonder verstand. Dat is niet vleierend voor mensen die vinden dat ze toch wel pienter zijn.
2. Je was ook *“ongehoorzaam”*, niet bereid te doen wat er van je werd gevraagd.
3. Je zag ook het doel van je leven niet, je was *“dwalend”*, want je dwaalde maar wat rond zonder dat je wist waar je uitkwam.
4. Dat bracht je tot een leven waarin je *“verslaafd”* was *“aan allerlei begeerten en genietingen”*.
5. Respect voor anderen was er niet. De *“boosheid”* die in je was, uitte zich onder andere in het pijn doen en kwetsen van anderen.
6. Je was *“afgunstig”*. Je misgunde de ander wat hij had; jij wilde dat ook hebben.
7. Je hele optreden was *“verfoeilijk”*, afstotelijk.
8. Het plezier dat je had, was onecht, want de sfeer waarin je was, was er een van *“elkaar hatend”*.

V4. Als God met je had gehandeld naar je gedrag, was je in de hel terechtgekomen. Dat heeft Hij niet gedaan. Hij is je integendeel tegemoetgekomen met Zijn *“goedertierenheid en mensenliefde”*. Daardoor

leef je nog en ben je niet in de goot beland en zul je niet, wat nog erger zou zijn, in de hel terechtkomen.

Zijn 'goedertierenheid' heeft je totaal veranderd. Die goedertierenheid moeten de mensen in je kunnen zien. Je bent niet vriendelijk omdat anderen dat tegen jou zijn, maar omdat je christen bent. Terwijl jij verfoeilijk was, heeft God Zijn 'mensenliefde' aan jou laten zien. Hij heeft jou daarin laten zien dat Hij om jou geeft om wie jij als mens bent. Met eerbied gesproken heeft God zo gehandeld omdat Hij niet anders kon. Die liefde voor mensen moeten anderen in jou kunnen zien, niet omdat ze jou liefde bewijzen, maar omdat jij niet anders kunt.

V5. Hoe heeft God je behouden? In elk geval niet op basis van je eigen werken, want die waren voor je bekering allemaal ongerechtigheid. Zelfs jouw zogenaamde goede werken, waarvan jij vond dat God die toch wel als gerechtigheden moest aanmerken, waren bezoedeld door de zonde en daardoor verwerpelijk (*Js 64:6*). Van jouw kant heb je niets kunnen aandragen wat God kon belonen met behoudenis.

Wat jij niet kon, deed God als uiting van "*Zijn barmhartigheid*". In plaats van Zijn rechtvaardige toorn over je uit te storten, hield Hij die in en gaf je in Zijn genade wat jij nooit kon bereiken: behoudenis. Barmhartigheid vooronderstelt de grootste nood bij het voorwerp ervan en ook het noodzakelijke middel tot hulp om aan de nood tegemoet te komen.

God heeft je behouden omdat Hij barmhartig is. Om je te behouden heeft Hij gebruikgemaakt van twee middelen. Het eerste middel is "*[de] wassing van [de] wedergeboorte*". Hoewel wedergeboorte veel lijkt op de nieuwe geboorte (*Jh 3:3-6*), is het toch niet hetzelfde. Terwijl de nieuwe geboorte in jou, in je innerlijk, gebeurt, is wedergeboorte meer een uiterlijke zaak.

Je kunt dat opmaken uit de enige andere keer dat het woord 'wedergeboorte' voorkomt en dat is in *Mattheüs 19 (Mt 19:28)*. Daar ziet

wedergeboorte op de tijd dat het koninkrijk van God uiterlijk is aangebroken, waarbij de Heer Jezus op aarde regeert en de Zijnen met Hem regeren. De schepping zal dan als het ware wedergeboren zijn. Alles wat je dan ziet, is nieuw.

Wat dan de algemene situatie zal zijn, geldt nu al voor jou persoonlijk. Voor jou is die nieuwe staat van zaken nu al aangebroken. De zonden waarin je vroeger leefde (*vers 3*), zijn van je afgewassen. Deze wassing is gebeurd door het Woord (*Ef 5:26; vgl. Jk 1:18; 1Pt 1:23*). Daardoor is je gedrag totaal veranderd. Wat de mensen van je zien, is niet meer wat je vroeger was, maar is van de wereld die er straks zal zijn.

Toch kun je alleen uiterlijk zo leven als er innerlijk iets met je is gebeurd. Je uiterlijke leven vindt van binnenuit plaats, waar “[de] vernieuwing van [de] Heilige Geest” heeft plaatsgevonden. De vernieuwing van de Heilige Geest wil zeggen de vernieuwing *vanwege* de Heilige Geest, de vernieuwing die van Hem uitgaat en door Hem is bewerkt. Door dit vernieuwende werk van de Heilige Geest heb je een nieuwe geestelijke bekwaamheid gekregen, waardoor je in staat bent om te zien en te denken in overeenstemming met God (zie *Rm 12:2*, de enige andere plaats waar het woord ‘vernieuwd’ wordt gebruikt). De Heilige Geest is de bron van een volkomen nieuw leven, van geheel nieuwe gedachten.

V6. Er is niet alleen sprake van het *werk* van de Geest, maar ook van de *gave* van de Geest. Hij is je gegeven (*Ef 1:13*) en geeft kracht aan het nieuwe leven, zodat dit nieuwe leven zich kan uiten. Hij bewerkt een dagelijkse vernieuwing in je en bevrijdt je tevens van het oude leven dat je leidde. De uitstorting van de Heilige Geest is een eenmalige gebeurtenis die heeft plaatsgevonden op de Pinksterdag (*Hd 2:33; 1Ko 12:13*). De Heer Jezus heeft op grond van Zijn werk en als resultaat daarvan de belofte van de Heilige Geest van de Vader ontvangen en Hem vervolgens uitgestort. Dat heeft Hij niet mondjesmaat gedaan, maar “rijkelijk”.

Ga maar na: Je bent niet alleen uit Hem geboren, maar Hij werkt in je en staat je ter beschikking. Hij woont in je en blijft bij je en maakt je alles bekend wat in Christus van jou is. Door de Heilige Geest mag je in rijke mate genieten van het ware leven, van het leven in overvloed (*Jh 10:10*).

Lees nog eens Titus 3:1-6.

Verwerking:

Wat zijn in jouw leven de verschillen tussen vroeger en nu?

Titus 3:7-15

Erfgenamen, aanwijzingen en groeten

Neem eerst de bijbeltekst goed in je op:

..., 7 opdat wij, door Zijn genade gerechtvaardigd, erfgenamen werden naar [de] hoop van [het] eeuwige leven. 8 Het woord is betrouwbaar, en ik wil dat je op deze dingen aandringt, opdat zij die God geloven, ervoor zorgen zich toe te leggen op goede werken. Deze dingen zijn goed en nuttig voor de mensen. 9 Maar vermijd dwaze twistvragen, geslachtsregisters, ruzie en twisten over de wet; want zij zijn nutteloos en inhoudsloos. 10 Verwerp een sektarisch mens na [de] eerste en tweede vermaning, 11 daar je weet dat zo iemand afgeweken is en zondigt, terwijl hij door zichzelf veroordeeld is. 12 Wanneer ik Artemas of Ty-chicus tot je zend, beijver je dan tot mij te komen in Nikópolis, want ik heb besloten daar te overwinteren. 13 Help ijverig Zenas de wetgeleerde voort, en Apollos, opdat het hun aan niets ontbreekt. 14 En laten ook de onzen leren zich toe te leggen op goede werken voor de noodzakelijke behoeften, opdat zij niet onvruchtbaar zijn. 15 Jou groeten allen die bij mij zijn. Groet hen die ons liefhebben in [het] geloof. De genade zij met jullie allen.

V7. Nu krijg je het doel van de behoudenis te horen. God heeft je behouden, opdat je ‘erfgenaam’ zou worden “naar [de] hoop van [het] eeuwige leven”. In de voorgaande verzen heb je gezien wat God daarvoor allemaal heeft gedaan. Hij is in goedertierenheid en mensenliefde aan je verschenen; Hij heeft je barmhartigheid bewezen; Hij heeft je gereinigd en vernieuwd. Maar om je erfgenaam te maken moest er nog iets gebeuren. Als erfgenaam moet je namelijk volmaakt in overeenstemming met de gerechtigheid van God zijn. Als een echte erfgenaam moet jouw ‘recht’ op de erfenis niet aangevochten kunnen worden.

Ook daarvoor heeft de Heer Jezus gezorgd door Zijn werk op het kruis. Hij heeft volmaakt voldaan aan het recht van God. Door het geloof in Hem en Zijn werk voor jou rekent God jou Zijn eigen gerechtigheid toe (*Rm 3:21-22*). Je bent in Christus een nieuwe schepping. Je hebt nieuw leven, leven uit God. Je bent een kind van God en daardoor ook een erfgenaam van God (*Rm 8:17*). God ziet je in Christus Die voor jou de gerechtigheid van God is geworden (*1Ko 1:30*). Het zal duidelijk zijn dat je die rechtvaardiging alleen aan Gods "genade" te danken hebt (*Rm 3:24*).

Wat de erfenis precies inhoudt, wordt hier niet vermeld. Dat betekent niet dat je niet weet waaruit de erfenis bestaat. Het is namelijk alles wat Christus erft, want we zijn mede-erfgenamen van Hem (*Rm 8:17; Ef 3:6*). Hier wordt het erfgenaamschap verbonden met 'de hoop van het eeuwige leven'. Het woord 'hoop' geeft geen onzekerheid aan, maar richt je blik naar de toekomst. Je zult de erfenis genieten op dezelfde wijze als je het eeuwige leven zult genieten in de tijd dat de zonde zijn verderfelijke invloed niet meer kan laten gelden.

Jij en alle gelovigen zijn dan volmaakt en de omstandigheden zijn dan ook volmaakt, zonder enige kans dat de zonde er nog een keer binnendringt. Het volle resultaat van het werk van Christus wordt in al Zijn heerlijkheid tot in alle eeuwigheid gezien en genoten. En jij mag daarin delen. Dat is even een geweldig vooruitzicht!

V8. Wat Paulus zojuist heeft gezegd, is een absoluut betrouwbaar woord, je kunt ervan op aan. Maar het moet niet bij mooie bespiegelingen blijven. Titus moet erop aandringen dat de gelovigen dit woord geloven en hun leven daarnaar inrichten. Geef de dingen die je zojuist hebt geleerd, maar door aan anderen die ook in God geloven, dat wil zeggen die Hem ook op Zijn Woord nemen. Misschien dat ze dit allemaal nog niet weten, maar als je hun erover vertelt, merk je dat ze erdoor bemoedigd en verder geholpen worden.

Net als jij zullen zij zich dan gaan toeleggen “op goede werken”, dat wil zeggen dat ze goed voor zichzelf nagaan welke goede werken ze kunnen doen. Ze gaan met overleg te werk. Als jij bezig bent met goede, eerbare werken, ben je niet bezig anderen te beschadigen of te belasten, maar juist met dingen die een “goed en nuttig” effect hebben op de mensen in je omgeving.

V9. Je toeleggen op goede werken voorkomt dat je tijd verspilt aan dingen die niet goed zijn. Je zult die dingen vermijden. Paulus noemt enkele van die dingen. Titus moet “dwaze twistvragen” vermijden, dat zijn vragen die nergens over gaan en nergens op slaan. Ook van het uitpluizen van en discussiëren over “geslachtsregisters” moet hij zich ver houden, want daarover werden de wildste fantasieën ten beste gegeven.

Hij moet ook niet meedoen aan de ruzieachtige discussies die Joodse wetgeleerden voeren over de wet om daaraan allerlei geboden toe te voegen. Al zulke woordenkramerij is zonder nut en inhoud. Het levert niets anders op dan hete hoofden en koude harten. Wie in zijn spreken het hoofdzakelijk over uiterlijke dingen heeft, begrijpt niet veel van de goedertierenheid en mensenliefde van God.

V10. Tussen mensen die zulke onzinnigheden ventileren, kan zich zomaar “een sektarisch mens” openbaren. Daarom is het niet verwonderlijk dat Paulus in het verlengde hiervan Titus een aanwijzing geeft wat hij met een sektarisch mens moet doen. Een sektarisch mens kan tevens een dwaalleraar zijn (2Pt 2:1), maar dat hoeft niet. De farizeeën vormden een sekte (Hd 15:5; 26:5). Zij maakten van veel dingen een strijdvraag en sloten anderen uit die niet hun mening deelden. Toch kun je niet zeggen dat ze een dwaalleer verkondigden. Ze waren zuiver in de leer, maar voegden toe aan Gods Woord, waardoor ze het krachteloos maakten (Mt 15:6).

Een sekte is een groep van gelovigen die zich van andere gelovigen onderscheidt door een bovenmatige nadruk te leggen op bepaalde onderdelen van de waarheid. Om gemeenschap met hen te kunnen

hebben stellen zij als voorwaarde dat men hun opvatting over die onderdelen van de waarheid onderschrijft. Als er, om aanvaard te worden, meer voorwaarden worden gesteld dan de Schrift vraagt, is een sekte ontstaan. Toch is niet ieder die tot een sekte behoort een sektarisch mens. De leiders van de groep zijn dat echter wel.

Dan geeft Paulus aan hoe Titus, en ook jij en ik, met een sektarisch mens moet handelen. Bedenk wel dat dit een persoonlijke brief is en niet een brief aan een gemeente. Het gaat om een persoonlijke houding tegenover een sektarisch mens. Er wordt dan ook niet gesproken over 'uit uw midden wegdoen' (1Ko 5:13b), maar over 'vermanen' en 'verwerpen'. Zodra een mens zich als sektarisch openbaart, moet er een en andermaal gewaarschuwd worden. Pas als duidelijk is dat de vermaningen niet helpen, kan worden vastgesteld dat iemand een sektarisch mens is en moet er verwerping komen. Een dergelijk mens volhardt zozeer in zijn afwijking, dat verdere inspanningen hem tot inkeer te bewegen vergeefs zullen zijn.

V11. Titus moet zo iemand verwerpen omdat hij weet dat die mens van de waarheid "*afgeweken is en zondigt*". Verdere omgang zal schadelijk voor hemzelf zijn (1Ko 15:33). De sektarische mens spreekt door zijn halsstarrige houding het oordeel over zichzelf uit, zonder zich dat overigens bewust te zijn.

V12. Op een heel andere toon spreekt Paulus in zijn slotwoorden over enkele mededienaars. Hij zou Titus graag weer bij zich hebben. Maar Paulus wil de gelovigen op Kreta niet zonder leiding laten. Daarom zegt hij toe dat hij een vervanger voor Titus zal sturen. Hij weet nog niet of hij Artemas of Tychicus zal sturen. Van Artemas weten we niets anders dan wat hier van hem staat. Hij moet een betrouwbare medewerker van Paulus zijn geweest. Van Tychicus weten we meer (Hd 20:4; Ef 6:21; Ko 4:7; 2Tm 4:12). Pas als de vervanger er is, kan Titus naar hem toe komen in Nikópolis, waar Paulus besloten heeft de winter door te brengen. Hij zal dan in het voorjaar in gezelschap van Titus verder kunnen reizen.

V13. Artemas en Tychicus blijken medewerkers van de apostel te zijn die door hem ergens heen gestuurd kunnen worden. Dat geldt niet voor iemand als Apollos. Apollos bepaalt zelf in afhankelijkheid van de Heer wat zijn opdracht is en waar hij heen gaat (vgl. 1Ko 16:12). Het is een gevaar om, als je voor jezelf de weg duidelijk ziet, die dan ook voor anderen te bepalen. Dat is niet wat Paulus doet. Zenas en Apollos zullen ook komen, niet gezonden door Paulus, maar door de Heer.

Paulus is niet jaloers dat anderen op het terrein komen waar hij heeft gewerkt. Hij is daar juist blij om. Hij ziet geen concurrentie, maar een helpen van elkaar. Zenas heeft kennis van de wet en kan daardoor de Judaïstische valse leraren van repliek dienen. Apollos is machtig in de Schriften (Hd 18:24). Paulus draagt Titus op ervoor te zorgen dat deze twee dienaars niets tekortkomen.

V14. De gelovigen op Kreta kunnen daar hun bijdrage aan leveren. Titus moet hen aanmoedigen zich op dit soort "goede werken" toe te leggen. Dan zijn ze niet "onvruchtbaar". "De onzen" zijn in directe zin alle gelovigen op Kreta en in ruime zin alle gelovigen op aarde. We mogen dat niet beperken tot hen die 'met ons dezelfde gemeentelijke weg' gaan.

Je kunt leren je toe te leggen op goede werken. Ben jij ook zo leergierig om te weten hoe je in "de noodzakelijke behoeften" kunt voorzien? Deze aansporing wordt bijna met de dag actueler omdat we leven in een wereld waarin mensen steeds meer alleen voor zichzelf gaan leven. Deze geest tast ook christenen meer en meer aan. Dat gaat ten koste van verloren zondaren en behoeftige gelovigen.

V15. Paulus sluit af met Titus de groeten te doen van allen die bij hem zijn. Waar hij is, heeft hij gemeenschap met andere gelovigen. Op zijn beurt moet Titus alle gelovigen op Kreta, zonder onderscheid, groeten van Paulus en van hen die bij hem zijn. Hij veronderstelt bij allen op Kreta dat zij hem en allen die bij hem zijn, liefhebben als gelovigen. Hij wenst allen op Kreta de genade toe.

Zo neemt hij afscheid. Zo mogen ook jij en ik afscheid nemen van elkaar. We wensen elkaar op onze afzonderlijke wegen toe dat genade ons zal begeleiden en dat we ons daarvan bewust zullen zijn.

Lees nog eens Titus 3:7-15.

Verwerking:

Waarvoor moest Titus op zijn hoede zijn en waaraan moest hij meewerken?

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangelieën en *Handelingen*.
3. De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is de publicatie ook in boekvorm te bestellen. Dat kan door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren en een aantal in het Duits en Engels vertaalde commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder 'Informatie' op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.

